

RISIKORYDDING.NO

Hvordan starte en dugnad?

Dugnader krever ideer og initiativ. Uansett om dugnaden er stor eller liten må det noen ildsjeler til for å ta tak – og for få andre med. Det trenger ikke være krevende, og det pleier ikke være vanskelig å engasjere flere så lenge formålet er fornuftig.

Fordelen med en dugnad for risikorydding er at formålet er lett å forklare, og at alle – hele lokalmiljøet, unge og gamle, store og små – lett kan delta. Og alle, både den enkelte og fellesskapet, har en åpenbar nytte av resultatet: Et tryggere nærmiljø, en sikrere hverdag. Den gode saken og åpenbare nytten er avgjørende for å få folk med.

Dugnader blir ikke til av seg selv. Noen må ta de første skritt; ta initiativet og invitere andre med. Gjerne etter først å ha identifisert noen utfordringer – og sett på muligheter for innsats.

INITIERE

Første skritt: Ideen tar form i hodet til en ildsjel eller hos en engasjert gjeng. Tanken omsettes til en beslutning om å ville gjøre noe, ta et initiativ. «Ja, her er det noe som må gjøres – la oss gjøre noe!» Men hva, og hvordan?

Initiativet kan tas og ideen utvikles av enkeltpersoner så vel som av grupper – enten det er en vennegjeng, en nabogruppe eller en forening. Uansett må ideen gis fasong. Den må gjøres til et grunnlag for en dugnad med en klar hensikt og målrettet innsats.

Andre skritt: Initiativet tas inn i en første kartlegging av hva det er behov for, hva som kan gjøres, og hvem som kan og bør bidra. «Hvorfor skal vi gjøre dette – og hva skal det føre til?»

Identifisering av risikofaktorer er en grunnleggende del av forebygging. Selve kartleggingen av de faktiske faremomentene i nærmiljøet utgjør den innledende delen av dugnadsinnsatsen:

Hvor er det behov for innsats, og hvor er det realistisk å få folk med? Hvilket område, eller hvilke grupper, skal dugnaden omfatte? En hel kommune? Ei grend? Ei gate? Et borettslag? Et idrettslag? Hvor er det åpenbart, eller sannsynlig, at det er fysisk risiko som bør ryddes? Skal dugnaden avgrenses til én type arena eller aktivitet – eksempelvis idrettsplasser eller friarealer, sykler eller trampoliner – eller skal den favne videre?

Dugnader

krever en idé og et initiativ – og noen ildsjeler. De trenger ikke være tunge å dra i gang, og det er ikke så vanskelig å få folk med på noe nyttig!

Fire faser

– fra idé til innsats:

1. Initiere
2. Identifisere
3. Invitere
4. Iverksette
5. Identifisere

Risikorydding
har utarbeidet en
rekke sjekklister for
å kartlegge risiko
gjennom trygghets-
vandringene.

Hvorfor er det behov for innsats, og hva kan en enkelt få gjort? Er det områder hvor det åpenbart finnes farer for ulykker og skader? Er det aktiviteter, inkludert sesongbetonte, som innebærer særlig risiko? Er det områder hvor en frivillig innsats er helt nødvendig, fordi det ellers ikke blir tatt tak i utfordringene? Og ikke minst: Er dette forhold folk vil kjenne igjen, og være interessert i å bidra til å få gjort noe med?

Hvordan kan de identifiserte utfordringene tas tak i? De fleste risikoforhold kan fjernes med enkle midler, ofte bokstavelig talt med rydding. Andre faktorer krever større innsats, og ligger gjerne under ansvarsområdet til myndigheter eller grunneiere. Her kan dugnaden framfor alt bidra til å kartlegge og melde fra, og – om nødvendig – legge press på at de som har ansvaret rydder opp. Risikorydding bidrar med verktøy!

Når er det mest hensiktsmessig å invitere til og iverksette en dugnad? Når er det størst behov for innsatsen, og når er det lettest å mobilisere deltakere? Det avhenger av flere forhold, særlig når ulike typer risiko er mest åpenbare. Dette varierer eksempelvis med sesong (ski om vinteren, sykkel om sommeren, strøing om vinteren, strandliv om sommeren). Våren er en typisk dugnadstid. Tiltak etter sommerferien er også naturlig.

INVITERE

Tredje skritt: Identifiserte utfordringer og muligheter presenteres for flere, for de som kan tenkes å bli med og ta et tak: Enkeltpersoner, grupper, organisasjoner. Disse må inviteres – eller utfordres! – til å engasjere seg. Men hvem skal en trekke med?

Hele nærmiljøet eller lokalsamfunnet – så gar hele kommunen – kan trekkes med i en dugnad som dette. Aktørene avhenger av ambisjonene, som i sin tur må ses opp mot de utfordringer man finner, og mulighetene for bred mobilisering. Uansett hvilken ambisjon det legges opp til, og hvilken ende man begynner: Det handler om å få med seg enkeltpersoner. Selv i kommuneadministrasjonen eller organisasjonen, og definitivt i gata eller grenda!

IVERKSETTE

Fjerde skritt: Inviterte aktører trommes sammen for planlegging av dugnaden og iverksetting av aktiviteter: Opplegget må avklares, og innsatsen organiseres. Folk skal mobiliseres, og det kan være at det må skaffes finansiering av enkelte av tiltakene.

Først av alt må det lages en plan. Den kan være enkel eller omfattende – alt etter behovet. Selv den minste innsats må planlegges for å gi best mulig resultat. Organiseringen avhenger helt av type og omfanget av dugnaden – og hvem man ønsker trekke med. Så er det bare å sette i gang i tråd med planen. Og kanskje øker ambisjonene og aktiviteten når resultatene blir synlige?

Se også artiklene:
Hva er en dugnad?
Hvordan finansiere
en dugnad?
Hvordan mobilisere
til dugnad?
Hvordan skape
oppmerksomhet om
dugnaden?